

Antidogma - Összeesküvés-elméletek: ráció kontra fikció

2013 október 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Amerikai és brit szociológusok és pszichológusok nemrég végzett kutatásaiból kiderült, hogy – a f?sodratú média sztereotípiáival ellentétben – {...}

{...} az ún. konspiracionisták, vagyis az összeesküvés-elméletek hívei mentálisan egészségesebbnek t?nnek az ún.

konvencionalistáknál, akik elfogadják az események hivatalos változatait.

Michael J. Wood és Karen M. Douglas pszichológus (Kenti Egyetem) „Mi a helyzet a 7-es toronyházzal? A 2001. szeptember 11-i merényletekkel kapcsolatos összeesküvés-elméletek internetes vitájának társadalom-lélektani vizsgálata” (What about Building 7? A social psychological study of online discussion of 9/11 conspiracy theories) címmel július 8-án publikálták tanulmányukat a *különböz? internetes honlapokon megjelen? konspiracionista és konvencionalista kommentárok összehasonlító elemzése* tárgyában.

Kutatásaik nyomán a szerzők meglepve tapasztalták, hogy manapság megszokottabb konspiracionista kommentárokat megfogalmazni, mintsem konvencionalistákat: „A 2174 összegyűjtött kommentár közül 1459 konspiracionistának, 715 pedig konvencionistának minősíthető.” Más szóval, a cikkek kommentáló személyek közül azok, akik nem hiszik el az olyan események kormányzati magyarázatát, mint a Kennedy-gyilkosság vagy a 9/11, kétszer annyian vannak, mint azok, akik hitelt adnak a hivatalos verzióknak.

Ez azt jelenti, hogy manapság a konspiracionista kommentárok képviselik az általános népi bölcsességet, miközben az ellenvéleményt hangoztatók egyre inkább egy elszigetelt és maradi kisebbséggé válnak. Talán mert az állítólagos „közvéleményüket” már nem osztja a többség, a konspiracionista-ellenes kommentátorok gyakran mutattak haragot és ellenségességet.

Ahogy a tanulmány fogalmaz, „a 2001. szeptember 11-i események hivatalos verzióját vallók általában ellenségesebbek, amikor megpróbálják meggyőzni vitapartnereiket”. Ráadásul az is bebizonyosodott, hogy a konvencionalisták nemcsak ellenségesebbek, de megszállottan ragaszkodnak is a saját (összeesküvés) elméletükhöz. Szerintük a 9/11-gyel kapcsolatos saját elméletük – miszerint az évszázad legnagyobb bűncselekményét 19 arab követte el egy afganisztáni barlangban bujkáló és dialízisre szoruló fickó irányításával – maga a vitathatatlan igazság.

Az állítólagos konspiracionisták viszont nem állítják azt, hogy az elméletük komplett magyarázatot ad 9/11-re. „Azok figyelme, akik azt gondolják, hogy szeptember 11. kormányzati összeesküvés eredménye, nem egy sajátos teória reklámozására, hanem a hivatalos verzió szétszedésére irányul”, állapítják meg a kutatók.

Wood és Douglas tanulmánya tehát azt sugallja, hogy a konspiracionista negatív sztereotípiája („egy, a saját

személyes és marginális elméletének igazságát agresszíven képvisel? megszállott?) pontosan azokra vonatkozik, akik a 9/11 hivatalos verzióját védik, nem pedig azokra, akik kétségbe vonják azt.

A tanulmány azt is kimutatta, hogy az ún. konspiracionisták hajlamosabbak megvitatni a történelmi kontextust (pl. a Kennedy-gyilkosságot 9/11 el?zményének tekinteni), mint a konvencionalisták, és arra is fényt derített, hogy az ún. konspiracionisták nem szeretik, ha így nevezik ?ket.

Ez utóbbi két megállapítást Lance DeHaven-Smith politológus Összeesküvés-elmélet Amerikában (Conspiracy Theory in America, University of Texas Press, 2013) cím? könyve is meger?síti. Szerinte az emberek azért nem szeretik, ha „konspiracionistáknak” titulálják ?ket, mert a fogalmat a CIA találta ki és dobta be a köztudatba, hogy lejáratassa azokat, akik elszámolást követeltek a Kennedy-gyilkosság után. Utólag visszatekintve megállapítható, hogy a CIA kampánya az „összeesküvés-elmélet” kifejezés népszerűsítésre és az efféle elméletekhez való csatlakozás lejáratására minden id?k egyik legsikeresebb propagandavállalkozásának bizonyult. Más szóval azok, akik az „összeesküvés-elmélet” és a „konspiracionista” fogalmakat sértésként használják, ezt egy valóságos, alaposan dokumentált és kétségbe vonhatatlan összeesküvés eredményeként teszik, amelyet a CIA azért sz?tt, hogy elfojtsa John F. Kennedy meggyilkolásának kivizsgálását.

DeHaven-Smith professzor azt is megmagyarázza, hogy azok, akik kételkednek egyes sorsdönt? b?ncselekmények hivatalos magyarázataiban, miért lelkesednek a történelmi kontextus megvitatásáért. Valójában ugyanis sok összeesküvés-állítás megalapozottnak bizonyult, és a jelek szerint szoros kapcsolat van számos, eddig még megoldatlan „demokráciaellenes állami b?ncselekmény” (SCAD) között.

Nyilvánvaló példa a Kennedy fivérek (John és Robert) meggyilkolása, mint ugyanazon b?ncselekmény egymással összefügg? epizódjai.

Laurie A. Manwell pszichológus (Guelphi Egyetem) szerint a CIA által kitalált „összeesküvés-elmélet” címke megzavarja a kognitív funkciókat. Az American Behavioral Scientist 2010. februári számában megjelent cikkében a szerz? hangsúlyozza, hogy az összeesküvés-ellenesek azért nem tudnak világosan gondolkodni az olyan egyértelm? SCAD-ek kapcsán, mint a 9/11, mert képtelenek azon információk kezelésére, amelyek nincsenek összhangban megcsontosodott el?feltételezéseikkel.

A tudományos folyóirat ugyanezen számában Steven Hoffman professzor (Buffalói Egyetem) kifejti, hogy az összeesküvés-elleneseknek „er?s hajlamuk van a meger?sítésre”, vagyis olyan információkat keresnek, amelyek meger?sítik el?zetesen felépített hiedelmeiket, miközben irracionális mechanizmusokat (mint az „összeesküvés-elmélet” címke) használnak a konfliktusos információk elkerülésére.

Az internet korszakában azonban többé már nem lehet kizárni a közbeszédbe?l azokat, akik kételkednek a hivatalos narratívákban. Mostanra a CIA 44 éve tartó lejárató kampánya a „konspiracionista” fogalom diszkreditálására végleg kifulladásra látszik. A tudományos tanulmányokban éppúgy, mint az információs cikkek kommentárjaiban az „összeesküvés-elméleteket” támogató hangok immáron számosabbak és racionálisabbak, mint a konspiráció-elleneseké. Nem meglep?, hogy ez utóbbiak egyre inkább hibbant paranoiásoknak t?nnek.

Gazdag István - demokrata.hu

[Tweet](#)

MAGYAR MENEDÉK KÖNYVESHÁZ

www.magyarmenedek.com

Ajánló